

УДК 351.749

Ігор Львович НЕВЗОРОВ,

професор кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук; ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-3973-950X>;

Павло Васильович ХОТЕНЕЦЬ,

суддя Господарського суду Харківської області, доцент кафедри організації судових та правоохоронних органів Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидат юридичних наук

ФУНКЦІЇ СПЕЦІАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ В ДЕЯКИХ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Створення в структурі зарубіжної поліції спеціальних підрозділів відбувалося в різні часи і для виконання різних функцій, таких, як:

- припинення антигромадських виявів, масових безпорядків (групових хуліганських проявів, масових безладь, бунтів в місцях позбавлення волі);
- вжиття заходів по боротьбі з організованою злочинністю;
- звільнення заручників, силової підтримки поліцейських заходів;
- боротьби з тероризмом;
- розшук і затримання особливо небезпечних і озброєних злочинців;
- забезпечення охорони публічного порядку при проведенні масових заходів;
- подолання великих виробничих аварій, катастроф, стихійного лиха та інших надзвичайних обставинах;
- охорона суддів та учасників, які беруть участь у кримінальному судочинстві, охорона учасників програми по захисту свідків.

Своєю чергою, концепція щодо створення сил спеціального призначення зародилася в США в 1960 році. В Лос-Анджелесі був створений перший загін SWAT. Спочатку спеціальний підрозділ не мав організаційної структури і в нього входили звичайні співробітники поліції які пройшли спеціальну підготовку, і крім своєї участі в SWAT виконували свої звичайні повсякденні завдання, що негативно вплинуло на організацію діяльності підрозділу. Так,

по команді збір не всі співробітники прибували вчасно, виконуючи свої безпосередні службові обов'язки, оскільки не мали можливості звільнитися.

Надалі загін SWAT став окремим підрозділом з постійним складом.

В даний час за аналогією міста Лос-Анджелес регіональні підрозділи SWAT діють у всіх великих містах США, з успіхом виконуючи поставлені перед ними завдання по боротьбі зі злочинністю та тероризмом.

В Італії під час поліцейської реформи в 1977 році для боротьби з тероризмом було створено спеціальний підрозділ NOCS. У першому складі NOCS входили 30 співробітників поліції, які пройшли протягом року ряд тренувань, по рукопашному бою, стрільбі з вогнепальної зброї тощо. По закінченню підготовки, бійців загону стали залучати до виконання спеціальних операцій, як правило, в основному для затримання учасників терористичного угруповання «Червоні бригади». Надалі група була перетворена на повноцінний дивізіон із збереженням первісних цілей і функцій NOCS, а саме боротьба з тероризмом і попередження терористичних актів.

Всі бійці є поліцейськими і підпорядковуються безпосередньо керівництву поліції Італії, при цьому підтримуючи тісні відносини з іншими спецпідрозділами Європи, і займаючись підготовкою бійців спецпідрозділів інших країн.

GSG 9 – спецназ федеральної поліції Німеччини виконує завдання з проведення спеціальних операцій.

GSG 9 входить безпосередньо підпорядковується тільки МВС Німеччини. Це зроблено для того, щоб виключити участь підрозділу в незначних операціях, не властивих підрозділу.

Чисельність GSG 9 становить 300 чоловік, які діляться на три загони. Перший виконує завдання по боротьбі з тероризмом, другий загін виконує завдання по захисту будь-яких морських об'єктів і суден від нападів терористів. Третю групу GSG 9 складають парашутисти-десантники. В даний час бійці підрозділу виконують різні спеціальні заходи, як на території Німеччини, так і за її межами.

Поліцейський спецназ Польщі SPAP – підрозділ поліції спеціального призначення – створений у всіх воєводствах. Його завданням є антитерор, затримка збройних злочинців тощо.

Grupo de Operacoes Especiais (GOE) – антитерористичний спецпідрозділ у складі поліції громадської безпеки Португалії. Його чисельність становить 150 чоловік.

Головне призначення загону спеціального призначення «ШЕР» Внутрішніх військ Національної гвардії Киргизії – антитерор і боротьба зі злочинністю. Загін створений для боротьби зі злочинністю, з незаконними бандформуваннями, ліквідація їх баз та захисту конституційних прав громадян. Загін складається із професійно підготовлених офіцерів і прапорщиків, що проходили спеціальну підготовку в Туреччині, Китаї, США.

В Узбекистані створена окрема бригада швидкого реагування (ОБШР). Узбецький спецназ тренують фахівці США, Туреччини, Великобританії. В цій країні існує також ОБСО (окремий батальйон спеціальних операцій) «Каплан» («Рись»), створений в 2001 році по аналогу високогірних альпійських підрозділів Австрії («Ягдкоманд»). Він складається винятково зі співробітників, що мають офіцерське звання та пройшли спеціальну підготовку, що включає в себе: здатність переносити екстремальні навантаження на організм, викликані умовами високогір'я; здатність адекватно реагувати на найменші зміни оперативної обстановки та ін., що ставить їх на один щабель з багатьма спецпідрозділами світу.

В МВС Таджикистану діють:

- ОМОН – загін міліції спеціального призначення;
- загін гірськолижних стрільців;
- загін гірських егерів;
- загін спеціальної розвідки;

Таким чином, міжнародний досвід свідчить, що спеціальні підрозділи, створені в системі поліції, і діють у багатьох державах світу. Причиною та підставою їх створення у переважній більшості є трагічні події, пов'язані з організованою злочинністю, тероризмом, взяттям заручників, диверсіями на спецоб'єктах тощо.

Поряд з цим, маємо зауважити, що зарубіжний досвід діяльності спеціальних підрозділів вказує, на те що діють як окремі спеціальні підрозділи з постійним складом та чітко визначеними завданнями та функціями, що дає можливість своєчасно реагувати на терористичні акти, порушення публічного порядку в умовах крайнього ускладнення оперативної обстановки тощо.

Одержано 12.10.2017

